

FRA OLIEKRAFTVÆRKER TIL KLIMALEEDERSKAB

Hvordan Danmark kan
stoppe støtten til fossile
brændsler og blive et grønt
foregangsland

DANMARK KAN BLIVE ET GRØNT FOREGANGSLAND

Vi står i en akut klimakrise, hvor vi skal udfase eksisterende fossile brændsler – ikke bruge offentlige midler på at udbygge fossil infrastruktur. Danmark kan frem mod COP26 i november tage internationalt klimalederskab ved at gå foran og etablere en koalition af lande, der stopper statslig støtte til kul, olie og gas.

På globalt plan skal vi hvert år *reducere* den fossile produktion med 6% frem mod 2030 for at overholde målsætningen om 1,5 graders temperaturstigning. I realiteten *stiger* produktionen med 2% årligt.

Den offentlige virksomhed **EKF Danmarks Eksportkredit har i 2017 og 2018 støttet to oliekræfter med 768 mio. kr.** Det låser os fast i en fossil produktion i årtier og forværrer klimakrisen. Og EKF kan også fremover støtte olie og gasprojekter. Det er den primære forhindring for, at Danmark kan tage globalt klimalederskab på dette område.

EKF støtter danske virksomheder med projekter i udlandet og har 111 mia. af vores offentlige midler i forskellige projekter. EKF er en del af et stort internationalt problem, hvor offentlige fonde og virksomheder finansierer ny fossil infrastruktur. **De største økonomier i verden, G20, bruger hvert år 400 mia. kr. i offentlige midler på at støtte fossile projekter** i andre lande¹. Seks gange så meget som det, de bruger på vedvarende energi.

Andre lande har taget skridt for at stoppe støtten til fossile brændsler. Storbritannien har meldt ud at de stopper støtten til fossile projekter i udlandet, ligesom Den Europæiske Investeringsbank stopper deres investeringer i kul, olie og gas. Jeppe Kofod og EU's andre udenrigsministre frarådede i januar nye investeringer i fossile projekter i udlandet. Nu skal denne principbeslutning veksles til konkret politik i Danmark.

Med en stærk vindindustri er Danmark i en god position til at stoppe støtten til fossile brændsler. Støtten til fossile projekter er en marginal del af EKF's portefølje, og EKF støtter allerede vindmøller i et stort omfang og viser, at det kan lade sig gøre at satse på vedvarende energi i eksporten. Det kan endda være godt for dansk økonomi: Det er veldokumenteret, at jobpotentialet i den grønne omstilling er stort, og at vedvarende energi giver både flere og bedre jobs end fossil energi².

Sol og vind er billigere end fossil energi i størstedelen af verden, og det vil kun blive billigere. For udviklingslande, der ønsker billig og stabil energi, er fossile brændsler derfor risikofyldt. **Hvis vi vil bidrage til udvikling i de fattigste lande, er det bedre, at vi finansierer sol og vind.**

Danmark kan overtage Storbritanniens grønne førertrøje på dette område og tage internationalt klimalederskab frem mod COP26 i november. Storbritannien har støttet fossile projekter i et stort omfang, men med deres nye udmelding om at stoppe det, er de gået forrest internationalt. Dog holder de muligheden åben for at kunne støtte gasprojekter i ekstraordinære tilfælde, og det kan betyde nye kræfter, der binder os til gas i årtier. Danmark kan overhale Storbritannien ved at lave et fuldt stop for støtten til kul, olie og gas.

På den måde kan Danmark også få en central klimadiplomatisk rolle i verden. Regeringens strategi er, at **"Danmark skal være en klimadiplomatisk drivkraft"**³. Denne ambition kan regeringen realisere ved at tage lederskab i en koalition af lande, der vil stoppe støtten til fossile brændsler og fremme den grønne omstilling.

DANSK STØTTE TIL FOSSILE BRÆNDSLER

EKF Danmarks Eksportkredit

EKF har inden for de seneste år været med til at finansiere to store olikraftværker. I 2017 gav EKF et lån på 86 mio. kr. til et

kraftværk i Mali. Og i 2018 stillede EKF en bankgaranti på 682 mio. kr. til et kraftværk på Bermuda. Dette sikrede danske Burmeister & Wain Scandinavian Contractors (BWSC) ordrer til at opføre kraftværket i Mali og udbygge kraftværket på Bermuda.

De to kraftværker kører på tung brændselolie, som er et af de absolut mest klima- og miljøskadelige brændsler. EKF henviser til BWSC's egne tal, der viser, at de to kraftværker tilsammen udleder 783.311 tons

HVAD ER EKF?

EKF er en offentlig virksomhed, som fremmer danske selskabers eksport og internationalisering. EKF's portefølje var i sommeren 2020 på 111 mia. kr. og har siden fået en statslig garantiramme på yderligere 14 mia. kr. EKF stiller risikovillig kapital i form af en række garanti- og kautionordninger og lån til rådighed for danske virksomheder.

CO₂-ækvivalenter om året⁴. I en dansk kontekst svarer det til udledningerne fra 91.127 danskere, mere end alle indbyggere i Esbjerg by⁵. Investeringsfonden for Udviklingslande, der har investeret i kraftværket i Mali, vurderer på baggrund af en ekstern undersøgelse, at udledningen er markant højere⁶. Samtidig er denne type kraftværk meget forurenende. De udleder sod, svovldioxid og NO_x, hvilket kan føre til luftvejssygdomme og på længere sigt også øge risikoen for kræft og hjertekarsygdomme⁷. Forureningen fra fossile brændstoffer er et enormt globalt problem, og ny forskning viser, det er skyld i mere end hvert 7. dødsfald i verden⁸.

På Bermuda er kraftværket blevet mødt med protester. Forureningen har været så høj, at kraftværkets ejere, Bermuda Electric Light Company Lim., har været tvunget til at kompensere de lokales udgifter til maling og rensning af hustage⁹.

Tung brændselolie var hverken den eneste mulighed i Mali eller på Bermuda. Der er alternativer i vedvarende energi. Der er allerede blevet etableret flere solcelleanlæg i Mali, bl.a. regionens største¹⁰, og flere analyser peger på, at potentialet

for yderligere opskalering af solenergi i Mali er stort¹¹. De naturlige betingelser for solenergi er optimale, og der ligger et stort potentiale i at kombinere stor- og småskala solprojekter¹².

Også på Bermuda er der reelle alternativer i vedvarende energi. Bermudas energitilsyn udgav i 2019 en større samlet analyse og plan for øgruppens fremtidige energiforsyning, som konkluderede at havvindmøller og solenergi har potentialet til at dække store dele af Bermudas energibehov i perioden 2020-2040¹³. Heller ikke lagringen af vedvarende energi er læn- gere en forhindring for omstilling til bæredygtige energikilder. Priserne for batterier er hastigt faldende og nye teknologier er under udvikling, hvorfor vedvarende energi også er konkurrencedygtig, når solen ikke skinner, eller vinden ikke blæser¹⁴.

At udbygge olikraftværker er både forurenende for lokalbefolkningen og dårligt for klimaet. Samtidig er der gode grønne alternativer. Regeringen vedtog i 2020, at EKF ikke må støtte kulprojekter. Men der er ingen regler for olie og gas.

Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU)

IFU har investeringer i fossile kraftværker som det i Mali, men IFU er i dag nået langt ift. at sætte en stopper for nye fossile

investeringer. De er dog ikke helt i mål endnu. IFU vedtog i 2019 en ny klimapolitik¹⁵ og lavede en ny og forbedret udmelding i 2020, der ekskluderer kul og olie¹⁶. Men indtil 2023 kan IFU fortsat investere i hybridkraftværker, der både kan køre på fossilt gas og vedvarende energi. Dette er problematisk, da hybridkraftværker kan blive et påskud for nye fossile investeringer. Når der laves hybridkraftværk, foretages

en del af investeringen i elementer, som kun kan bruges til gas, og som derfor skal benyttes for at tjene sig hjem. Regeringen bør derfor også sætte en stopper for investeringer i hybridkraftværker.

HVAD ER IFU?

IFU er en offentlig fond, der bidrager med risikovillig kapital til virksomheder i udviklingslande og vækstmarkeder. IFU modtager udviklingsbistand til særlige formål og har et specifikt mandat til at støtte bæredygtig udvikling.

HVORFOR GAS IKKE ER EN DEL AF OMSTILLINGEN

Det er vigtigt, at Danmark stopper den offentlige støtte til både kul, olie og gas. Storbritannien tillader støtte til gaskraftværker i særtilfælde, så hvis Danmark formår at stoppe al støtte til gas, kan vi blive førende i verden. Gas er nemlig ikke en del af den grønne omstilling, og der er gode konkurrencedygtige alternativer.

Gas er blevet udpeget som et grønt alternativ til kul og olie, men beregningerne bag tager sjældent udgangspunkt i hele værdikæden. Inkluderer man metan-udslippene i gasproduktionen, kan udledningen endda være det samme som kul¹⁷. Selv hvis man ser bort fra metan-udslip, står gas i vejen for efterlevelse af klimamålene: Stoppede vi kulforbruget i morgen, så vil afbrændingen af de olie- og gasreserver, som er gjort klar til udvinding, stadig umuliggøre, at vi kan holde temperaturstigningen på 1,5 grader¹⁸.

For at leve op til Parisaftalen skal gasproduktionen reduceres med 3% hvert år¹⁹, men gas udbygges tværtimod i dag. Fremskrivninger af den nuværende udvikling i sektoren viser, at gasindustrien vil vokse med 20-40% frem mod 2040erne²⁰. I 2019 stod gas for den største stigning i CO₂ i verden. I EU, USA og mange andre dele af verden er gas nu ansvarlig for mere CO₂-udledning end kul²¹.

Når der etableres nye gasprojekter i dag, har det ikke kun alvorlige konsekvenser for klimaet på kort sigt. Nye gaskraftværker og gasinfrastruktur binder os til fossile brændsler i flere årtier, da det kræver investeringer på flere milliarder, der skal tjenes ind over meget lang tid²². En analyse viser, hvordan gaskraftværker etableret i USA har en gennemsnitlig levetid på 35 år, mens gasledninger kan fungere i over 50 år²³. Ethvert nyt gasprojekt bringer derfor målsætningen om nuludledning i 2050 i fare.

Gas fremhæves ofte som en nødvendig energikilde til at afløse kul, men vedvarende energi er både et realistisk og billigt alternativ. Sol og vind er faktisk ofte billigere end gas. Det viser blandt andet analyser fra selskabet Lazard, der hvert år undersøger generaliserede energipriser²⁴.

DE FATTIGSTE LANDE

Det fremføres til tider, at opførslen af fossil infrastruktur i udviklingslande er nødvendigt for at sikre adgang til den energi, som er nødvendig for at skabe udvikling og bekæmpe fattigdom. Men der er i realiteten gode alternativer til gas, olie og kul.

De seneste år er vedvarende energi faldet markant i pris, og allerede i dag er vedvarende energikilder billigere end fossile i store dele af verden. Denne udvikling vil tiltage de kommende år, og nye vindmøller vil snart blive konkurrencedygtige med allerede etablerede fossile kraftværker²⁵. Fossil infrastruktur vil blive en stadigt dårligere forretning og potentielt føre til tabte investeringer og *stranded assets*²⁶. Det Internationale Energiagenturs nyeste rapport udråber sol til den billigste energikilde nogensinde med priser helt ned til 20 dollars per megawatt-time²⁵. Samme rapport fremskriver, at elektricitetsproduktionen fra sol og vind vil stige dramatisk i løbet af de næste tyve år. Vedvarende energi er konkurrencedygtig med fossil energi og derfor også et økonomisk fornuftigt alternativ til udviklingslande, der ønsker billig og stabil energi.

Nogle udviklingslande har brug for at benytte eksisterende fossil infrastruktur i en overgangsperiode af hensyn til deres økonomiske udvikling. Det er rimeligt, at fattigere lande, der bærer en meget lille del af ansvaret for klimaforandringerne, udfaser fossile brændsler i et andet tempo end lande som Danmark. Men at udbygge eller etablere ny fossil infrastruktur med dansk statsstøtte er hverken fornuftigt økonomisk eller klimamæssigt. Det skaber 'lock-in', som binder landene årtier ud i fremtiden til stadigt mindre konkurrencedygtige energikilder.

ANBEFALINGER

Nationalt

Danmark bør tage klimalederskab globalt ved at **stoppe offentlig støtte til fossile brændsler i udlandet**. Danmark kan endda gå videre end Storbritannien ved at lave et komplet stop for al støtte - også til gaskraftværker og relateret infrastruktur. Det bør implementeres inden COP26 i november 2021.

Dette bør vedtages som en regeringsbeslutning om helt at stoppe statslig finansiering af fossile projekter på tværs af ministerier og offentlige selskaber. **På tværs af EKF, IFU, udviklingsbistand og andre handelsfremmende initiativer.**

Danmark bør desuden skabe **transparens i rapporteringen af de udledninger, der er forbundet med EKF og IFU's projekter.**

Internationalt

Danmark bør samarbejde med Storbritannien, USA og EU om at **lancere en koalition af lande, der vil arbejde for at stoppe offentlig støtte til fossile brændsler forud for COP26**. Dette bør ligeledes gøres på tværs af ministerier, offentlige selskaber etc. Danmark bør ligeledes i de multilaterale udviklingsbanker arbejde for et stop for investeringer i fossile brændstoffer.

Danmark arbejder i dag for bedre regler for eksportkreditter i OECD, hvad angår kul. Og det er prisværdigt. Danmark bør også arbejde for regler for olie og gas. Men hvis et enkelt land i OECD er imod, kan nye regler ikke vedtages og perspektiverne for stærke regler er derfor lange og usikre. **Arbejdet i OECD bør gå hånd i hånd med handling her og nu.**

NOTER

- 1) Dette tal inkluderer eksportkreditagentur og udviklingsfinansierings-institutioner. "Still Digging: G20 Governments Continue to Finance Climate Crisis." (maj 2020). Oil Change International & Friends of the Earth United States. <http://priceofoil.org/2020/05/27/g20-still-digging/>
- 2) Se fx "Klima og grønne job - Eksempler på klimainitiativer, der giver grønne job i Danmark" (jan. 2020). 3F og Rådet for Grøn Omstilling. <https://rgo.dk/wp-content/uploads/2020/03/Klima-og-Groenne-Job-2020.pdf>, "Clean jobs, Better Jobs: An examination of clean energy job wages and benefits" (okt. 2020). E2, ACORE, CELI & BW Research Partnership. <https://e2.org/wp-content/uploads/2020/10/Clean-Jobs-Better-Jobs-October-2020-E2-ACORE-CELI.pdf> og "Renewable Energy and Jobs Annual Review 2020" (2020). IRENA. https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2020/Sep/IRENA_RE_Jobs_2020.pdf
- 3) "En Grøn og Bæredygtig Verden - regeringens langsigtede strategi for global klimaindsats" (sept. 2020). <https://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/regeringsstrategi-for-global-klimaindsats/>
- 4) EKFs har oplyst at kraftværket på Bermuda udleder 370.834 tons CO₂-ækvivalenterne årligt, mens kraftværket i Mali udleder 412.477 tons per år.
- 5) Beregnet på baggrund af: "2021 United Nations Framework Convention on Climate Change - Time Series" (besøgt 5/3-2021). Data er territorielt opgjorte. https://di.unfccc.int/time_series
- 6) IFU estimerer at kraftværket i Mali udleder 527.120 tons CO₂ om året.
- 7) Research fra Danwatch (udkommer marts 2021)
- 8) "Global mortality from outdoor fine particle pollution generated by fossil fuel combustion: Results from GEOS-Chem" (feb. 2021). Vohra et al. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0013935121000487>. Fossile brændsler estimeres til at have været årsag til 8,7 mio. dødsfald årligt i 2018. I 2018 var der i alt 57,6 mio. dødsfald globalt.
- 9) Research fra Danwatch (udkommer marts 2021)
- 10) "Mali: New solar plant just the beginning" (nov. 2020). ESI Africa. <https://www.esi-africa.com/industry-sectors/generation/solar/mali-new-solar-plant-just-the-beginning/>
- 11) Se fx "Screening of feasible applications of wind and solar energy in Mali" (December 2012). Nygaard et. al. <http://www.frsemail.org/reports/00%20final%20reports/Screening%20of%20applications.pdf>. "Renewables Readiness Assessment Mali" (Sept. 2019). IRENA. https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Sep/IRENA_RRA_Mali_2019_En.pdf. "Renewable Energy in Africa: Mali Country Profile" (2015). African Development Bank Group. https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Generic-Documents/Profil_ER_Mal_Web_light.pdf "Renewable Energy in Mali: Achievements, Challenges and Opportunities" (maj 2012). African Development Bank Group & World Bank Group. <https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/RE%20Mali%20exec%20summary%20final.pdf>
- 12) "Screening of feasible applications of wind and solar energy in Mali" (Dec. 2012). Nygaard et al. <http://www.frsemail.org/reports/00%20final%20reports/Screening%20of%20applications.pdf>
- 13) "Bermuda Integrated Resource Plan" (juni 2019). Regulatory Authority of Bermuda. <https://www.ra.bm/documents/bermuda-integrated-resource-plan-irp-2019/?wpdmdl=13822&refresh=603774c7845b21614247111>
- 14) Se fx "The Trillion Dollar Energy Windfall" (sept. 2019). Carbon Tracker & IPR. <https://carbontracker.org/reports/the-trillion-dollar-energy-windfall/> og "Burning the gas 'bridge fuel' myth: Why gas is not clean, cheap, or necessary" (maj 2019). Oil Change International. http://priceofoil.org/content/uploads/2019/05/gasBridgeMyth_web-FINAL.pdf
- 15) "IFU Climate Policy" (nov. 2019). IFU. <https://www.ifu.dk/wp-content/uploads/2020/01/IFU-Climate-Policy.pdf>
- 16) "EDFI Statement on Climate and Energy Finance" (nov. 2020). Association of European Development Finance Institutions. <https://www.edfi.eu/wp/wp-content/uploads/2020/11/1-EDFI-Statement-on-Climate-and-Energy-Finance-Final.pdf>
- 17) "Major studies reveal 60% more methane emissions" (2020). Environmental Defense Fund. <https://www.edf.org/climate/methane-studies>
- 18) "Burning the gas 'bridge fuel' myth: Why gas is not clean, cheap, or necessary" (maj 2019). Oil Change International. http://priceofoil.org/content/uploads/2019/05/gasBridgeMyth_web-FINAL.pdf
- 19) "The Production Gap Report: 2020 Special Report." (2020). SEI et al. https://productiongap.org/wp-content/uploads/2020/12/PGR2020_FullRprt_web.pdf Fossile brændsler estimeres til at have været årsag til 8,7 mio. dødsfald årligt i 2018. I 2018 var der i alt 57,6 mio. dødsfald globalt.
- 20) "Burning the gas 'bridge fuel' myth: Why gas is not clean, cheap, or necessary" (maj 2019). Oil Change International. http://priceofoil.org/content/uploads/2019/05/gasBridgeMyth_web-FINAL.pdf
- 21) "Global Carbon Budget 2020" (dec. 2020). Global Carbon Project. <https://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/>
- 22) "Carbon Lock-In: Types, Causes, and Policy Implications" (2016). Seto, K.C., S.J. Davis, R.B. Mitchell, E.C. Stokes, G. Unruh & D. Ürges-Vorsatz. <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-environ-110615-085934>
- 23) "Natural Gas as a Bridge Fuel - Measuring the Bridge" (marts 2016). Center for Sustainable Energy. https://energycenter.org/sites/default/files/docs/nav/policy/research-and-reports/Natural_Gas_Bridge_Fuel.pdf
- 24) "Levelized Cost of Energy and Levelized Cost of Storage - 2020" (okt. 2020). Lazard. <https://www.lazard.com/perspective/levelized-cost-of-energy-and-levelized-cost-of-storage-2020/>
- 25) "The Trillion Dollar Energy Windfall" (sept. 2019). Carbon Tracker & IPR. <https://carbontracker.org/reports/the-trillion-dollar-energy-windfall/>
- 26) *Stranded assets* er aktiver, der over tid viser sig at være værd mindre end forventet som følge af den grønne omstilling. Eksempelvis et kulkraftværk, der ikke længere er rentabelt og derfor må lukkes for planlagt.
- 27) "World Energy Outlook 2020" (okt. 2020). International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2020>

Fra oliekræfter til klimalederskab — Hvordan Danmark kan stoppe støtten til fossile brændsler og blive et grønt foregangsland — Marts, 2021
Dette brief er udarbejdet af Eigil Johannisson og Magnus Jensen Nielsen fra Mellemfolkeligt Samvirke. **Ansvarig redaktør:** Lars Koch. **Layout:** Leo Scherfig.
DanWatch har udarbejdet en researchrapport til MS, som dele af dette brief baserer sig på. **Henvendelser kan rettes til Eigil Johannisson på ejo@ms.dk**

Ulighed i verden. Det er problemet. Derfor bringer vi mennesker sammen for at skabe fællesskab og forandring. Sammen med ActionAid kæmper vi i 45 lande for at styrke menneskerettigheder og udrydde fattigdom.

 www.ms.dk

 [@ActionAidDK](https://twitter.com/ActionAidDK)

 Mellemfolkeligt Samvirke

 MellemfolkeligtSamvirke

MELLEMFOLKELIGT SAMVIRKE